

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยาน
แห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*

PEOPLE'S PARTICIPATION WITH THE FOREST RESOURCE MANAGEMENT IN
TADTON NATIONAL PARK, TAMBOL THAHIN-NGOME, AMPHURE MUANG,
CHAIYAPHOOM PROVINCE

พระอธิการสมคิด กตปุณโญ

PhraahrtikanSomkhit Katapuñño

วัดโนนม่วงธรรมาราม จังหวัดชัยภูมิ

Wat Non Muang Thammaram, Chaiyaphum Province

E-mail: to40742@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนความคิดเห็นของประชาชน ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนยังขาดความรู้ในการบริหารทรัพยากรป่าไม้ในเชิงอนุรักษ์ ไม่ทราบถึงแนวทางการวางแผน ดังนั้นควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การบริหารจัดการ; ทรัพยากรป่าไม้

Abstract

This article was to study the level of people's participation, to compare the Participation of People's opinion and the problems, obstacles and recommendations for People Participation with the forest resource management in Tadton National Park Chaiyapoom Province, using Mixed Methods. Findings were the level of Participation with the forest resource management by overall were at moderate level. Based on difference was not found to be different rejecting the research hypothesis. Problems and obstacles were the people still lacked knowledge in forest resource management in the way of conservation, didn't know how to planning guidelines, so should encourage people to participate in the assessment,

*Received May 25, 2020; Revised July 28, 2020; Accepted September 30, 2020

Follow-up, Procedures for carrying out various activities, In the management of forest resources continuously.

Keywords: Participation; Management; Forest resource

บทนำ

ประเทศไทย เคยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ โดยในปี พ.ศ. 2504 มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดถึง 171.02 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 53.33 ของพื้นที่ทั้งประเทศ แต่จากการสำรวจพื้นที่ป่าของกรมป่าไม้ พบว่า พื้นที่ป่าไม้เหลือเพียง 107 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 33.40 ของพื้นที่ประเทศ แสดงว่าในช่วงระยะเวลา ตั้งแต่ปี 2504 ถึง 2543 รวม 39 ปี มีพื้นที่ป่าลดลง 64 ล้านไร่ หรือลดลงเฉลี่ยปีละ 1.64 ล้านไร่ โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ป่ามากที่สุดสภาพภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ส่งผลให้เกิดระบบการผลิต ด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรม การคมนาคมและปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายอย่าง แต่การทำลายป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ไม่ลดน้อยลง เพราะการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ทำให้เกิดความต้องใช้ประโยชน์ที่ดิน ต้องการพื้นที่ในการผลิตอาหารให้เพียงพอกับความต้องการ จนทำให้ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อยู่ใกล้เสี่ยงถูกทำลายลงไป (สมชัย ตั้งอนุรัตน์, 2547).

การพัฒนาประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากมาย ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมวลมนุษยและประเทศชาติเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่คอยค้ำจุนความเจริญในทุก ๆ ด้านของมนุษย์ชาติ จะเห็นได้ว่าประเทศใดที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และประชาชนรู้จักหลักวิธีการอนุรักษ์อย่างชาญฉลาดแล้วประเทศนั้นมักจะประกอบไปด้วยประชาชนที่มั่งคั่งสมบูรณ์มีความเป็นอยู่สุขสบาย แต่ตรงข้ามกับประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติหรือประชาชนไม่รู้จักวิธีการอนุรักษ์ปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติต้องสูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ ประเทศนั้นก็จะต้องเผชิญกับความตกต่ำทางเศรษฐกิจ มาตรฐานการครองชีพจะถูกกระทบกระเทือนความวุ่นวายต่าง ๆ ก็จะตามมาประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ เป็นอยู่ข้าว อยู่น้ำ แต่ถ้าประชาชนยังใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ประหยัดขาดหลักการบริหารจัดการทรัพยากรแล้วอนาคตของประเทศก็จะตกอยู่ในฐานะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง สิ่งใดก็ตามที่มีประโยชน์สามารถสนองตอบความต้องการของมนุษย์แล้วสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้นโดยธรรมชาติก็เรียกได้ว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติทั้งสิ้น ซึ่งสามารถจำแนกออกตามลักษณะกว้าง ๆ ได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) ทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น (2) ทรัพยากรใช้แล้วจะทดแทนได้หรือรักษาไว้ได้ (3) ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปหรือทดแทนไม่ได้ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์ย่อมมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นเรื่องใหญ่ที่ทุกคนควรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจะถือเป็นหน้าที่ของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้ ทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบทั้งหมด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้งเยาวชน เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็น

สำคัญ จึงจะยังเกิดผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2556)

การบริหารจัดการจึงมีความจำเป็นในชุมชนปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่เต็มความสามารถ จำเป็นต้องแบ่งหน้าที่การทำงานและมอบหมายให้รับผิดชอบตามความสามารถและความถนัดเพื่อความสำเร็จของชุมชนและลดปัญหาข้อขัดแย้งที่อาจเกิดจากความไม่เข้าใจกันของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางบุคลิกลักษณะ ความคิด ความต้องการ พฤติกรรม ที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับภูมิหลังของการเจริญเติบโต ครอบครัว สภาพแวดล้อม การศึกษาและประสบการณ์ เป็นต้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงพบสิ่งที่เป็นต้นเหตุแห่งความไม่เข้าใจกันต้นเหตุแห่งความกระทบกระทั่งกันจนก่อให้เกิดเป็นปัญหาในการอยู่ร่วมกัน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการพูดจากการสื่อสาร การประสานงานที่ไม่เหมาะสม ความไม่เข้าใจความต้องการพื้นฐานนั้น ไม่ใช่เป็นต้นเหตุแต่เป็นผล (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2548)

ในเขตพื้นที่ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นชุมชนที่มีการใช้วัฒนธรรมแบบพื้นเมืองท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มาตลอด นอกจากนี้ชุมชนในเขตพื้นที่ยังได้ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานภาครัฐในลักษณะไตรภาคีในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตนมีพื้นที่ ซึ่งตระหนักชัดว่าทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้ ดิน น้ำ เป็นของส่วนรวมที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนช่วยกันอนุรักษ์ไว้ให้มีใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นอกจากนี้ยังสามารถจะได้นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการวางแผนการจัดการพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดประชากรที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโตน จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5,083 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโรยามาเน่ (Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 คน เก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแปรปรวนค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, 2557)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม

(n = 371)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมคิดวางแผน	3.18	0.867	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	3.18	0.808	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	3.10	0.844	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.34	0.763	ปานกลาง
ภาพรวม	3.20	0.759	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโตน จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมคิดวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=371)

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	1.037	-	0.301	-	✓
อายุ	-	0.740	0.529	-	✓
ระดับการศึกษา	-	1.972	0.082	-	✓
อาชีพ	-	7.649	0.000	✓	-
รายได้	-	11.000	0.000	✓	-

จากตารางที่ 2 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาคลี ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาตโตน จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาตโตน จังหวัดชัยภูมิ

ทักษะของผู้บริหาร ฯ	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วม คิดวางแผน	ประชาชนบางส่วนยังไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมคิดวางแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านทักษะและวิธีการของการเข้าไปมีส่วนร่วม	ควรมีการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น
ด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินการ	หน่วยงานภาครัฐขาดการประชาสัมพันธ์ในการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน	ควรจัดให้มีการอบรมจัดเวทีสัมมนาเป็นการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทักษะและวิธีการเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน
ด้านการมีส่วนร่วม ประเมินผล	การกำหนดนโยบายของรัฐไม่ค่อยมีความชัดเจน การจัดสรรงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ	ควรมีการกำหนดนโยบายของรัฐในพื้นที่ป่าไม้ให้มีความชัดเจน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณให้มีความเพียงพอและเหมาะสม
ด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์	ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่มีความต่อเนื่อง มีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้	เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐควร จะให้ความสนใจและเอาใจใส่ดูแล สร้าง ความไว้วางใจให้กับประชาชน และยึดถือปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากรต้องการให้ผู้บริหารองค์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาตโตน ตามข้อเสนอแนะดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาตโตน จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่มีเพียงพอกับผู้ที่มีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย ปราสาทศรี (2553) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรบ้านยาง ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาตโตน จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ น้อยนคร (2551) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติกานต์ อัครจาละ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านกอข่อย จังหวัดลำพูน ในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ 3 ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาตโตน จังหวัดชัยภูมิ คือ ประชาชนบางส่วนยังขาดเครื่องมือเครื่องมือในการบริหารจัดการป่าไม้และความรู้ความเข้าใจด้านทักษะ วิธีการของการมีส่วนร่วมและการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งระบบการสร้างความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ปัญหาและผลที่คาดว่าจะได้รับให้ประชาชนได้ทราบ

องค์ความรู้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยวิธีวิจัยแบบผสมวิธีอย่างเท่าเทียมกัน (Mixed Methods) สามารถนำไปเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1.การมีส่วนร่วมคิดวางแผน

- ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชวามน้อยจากหน่วยงานราชการ
- มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม
- การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
- มีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่างๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2.การมีส่วนร่วมดำเนินงานการ

- การจัดการทรัพยากรป่าไม้ยังขาดระบบการบริหารจัดการ
- โอกาสที่จะได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหา อุปสรรคของประชาชนมีน้อย
- การขาดความรู้ทางด้านทักษะวิชาการในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันรักษาป่า
- การกำหนดพื้นที่ป่าของแต่ละหมู่บ้านไม่มีความชัดเจนจึงเกิดความขัดแย้ง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

3. การมีส่วนร่วมประเมินผล

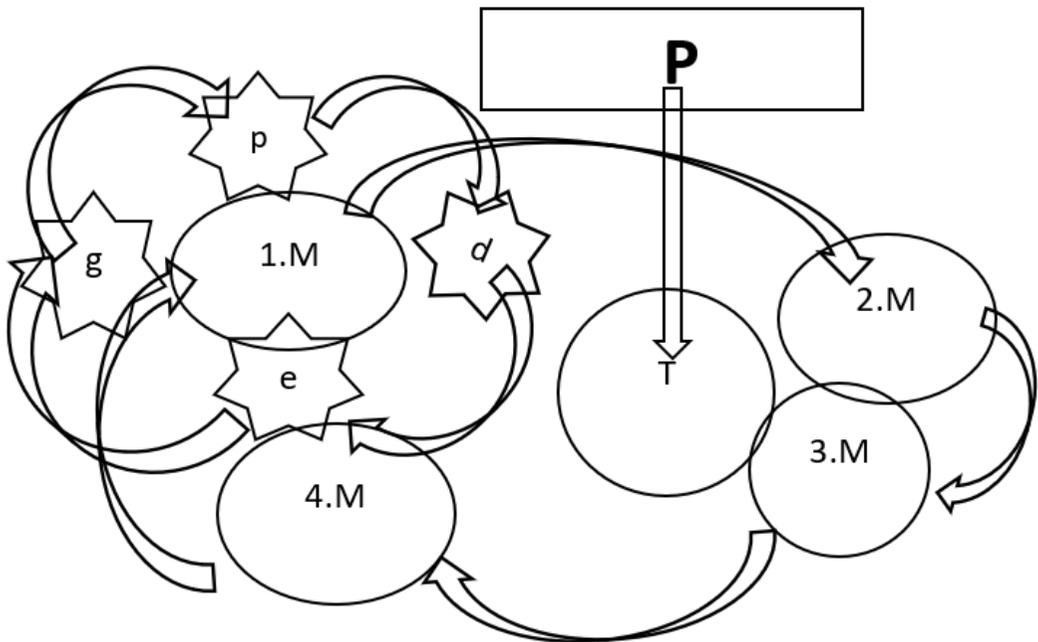
- ควรบริหารจัดการให้เป็นระบบและสร้างความเข้าใจในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
- ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้การยอมรับใน ข้อเสนอแนะของประชาชน
- ควรจัดให้มีการอบรมด้านวิชาการและจัดกลุ่มเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร

4.การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

- ขยายบุญกรุพื้นที่เพื่อต้องการที่ทำการเข้าไปในเขตป่าไม้
- การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างเต็มที่และขาดความรู้ความเข้าใจในการ อนุรักษ์
- การลักลอบตัดไม้เพื่อนำไปเป็นสินค้าเพื่อประชาชนส่วนร่วม
- ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้แบบฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงคุณค่าและผลกระทบจากการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

2. องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” โดยการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รูปแบบโมเดลใหม่ P.M 4.4 Model ดังแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย สรุปได้ว่า

P= Participate หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมวางแผนในการบริหารจัดการมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ท้องที่ เพื่อให้มีความกระตือรือร้นในการช่วยกันแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น

1. **M= Man** หมายถึง คน การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด ฉะนั้น เป็นเรื่องของบริหารคน

2. **M= Money** หมายถึง เงิน การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุด และให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนนี้เรื่องการจัดสรรเงินทอง

3. **M= Materials** หมายถึง วัสดุ การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนนี้เรื่องวัสดุเป็นส่วนประในการำเนินงาน

4. **M= Management** หมายถึง การจัดการ คือกระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่และนี้รวมทุกอย่างเข้าด้วยกันเป็นเรื่องของ การจัดการ คน เงิน วัสดุ จัดการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งหมดคือการบริหารหลัก ๆ 4 อย่าง

P= Participate หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมวางแผนในการบริหารจัดการมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ท้องที่ เพื่อให้มีความกระตือรือร้นในการช่วยกันแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น

D= Design หมายถึง การออกแบบหรือกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน เป็นการวางแผนสำหรับการปฏิบัติงาน การจัดบุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ในการเตรียมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา

E=valuation หมายถึง การประเมินผล ติดตามผลเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจัดการ แน่ใจว่าเมื่อมีการตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ จะทราบได้ว่าเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่นั้น จึงต้องมีการประเมินผล ติดตามผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ดี

G= Google Sites หมายถึง คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ความเสียสละ เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่คำจูนสังคมไทยให้อยู่รอดปลอดภัยมาได้จนถึงปัจจุบัน บรรพบุรุษของเราเสียสละเลือดเนื้อเพื่อรักษาผืนแผ่นดินไว้ให้ลูกหลาน ทหาร ตำรวจ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อป้องกันรักษาประเทศให้มั่นคงและสงบสุข เกษตรเสียสละแรงกายเพื่อผลิตข้าวปลาอาหารให้เราได้บริโภค เป็นต้น

T=Thai Phonetic หมายถึง ทรัพยากรป่าไม้ ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์อื่น ๆ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์ และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สัตว์ ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) นโยบายการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการวางแผนเพื่อการป้องกันรักษาป่า
- 2) นโยบายด้านการบริหารจัดการป้องกันรักษาป่าให้มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญาชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น
- 3) นโยบายการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้กับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ควรส่งเสริมให้ตัวแทนขององค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการป้องกันรักษาป่า
- 2) ควรศึกษาถึงแผนนโยบายทัศนคติของหน่วยงานในพื้นที่ และองค์กรร่วมต่าง ๆ เพื่อนำมาบูรณาการและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการป้องกันรักษาป่า โดยชุมชนมีส่วนร่วมให้ไปในทิศทางเดียวกัน
- 3) รัฐบาลควรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายหลังจากการที่มีการวางแผนกลยุทธ์หรือปฏิบัติงานในพื้นที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษากิจการส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโตตัน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- 2) ควรศึกษาถึงการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติตาโตตัน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- 3) ควรศึกษาวิจัยถึงผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหากากรบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ใน เขตอุทยานแห่งชาติตาโตตัน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2548). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานพระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 2)* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. (2557). *เอกสารประกอบ การสอนระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐ ประศาสนศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมชัย ตั้งอนุรัตน์. (2547). *การใช้ประโยชน์ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินพื้นที่ขอบเขต อุทยานแห่งชาติเขาสามหลัน จังหวัดสระบุรี*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตการ บริหารทรัพยากรป่าไม้). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วินัย ปราสาทศรี. (2553). *การมีส่วนร่วมในการป้องกันทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรบ้านยาง อำเภอ หนองแค จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตการ บริหารทรัพยากรป่าไม้). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ น้อยนคร. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลใน จังหวัดอุตรดิตถ์* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราช ภัฏอุตรดิตถ์.
- อดิگانต์ อัครจาคะ. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านกอช้อย จังหวัดลำพูนในการ ดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่.
- อภิรักษ์ จันตะนี. (2549). *การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยทางธุรกิจ*. บัณฑิตศึกษา วิทยาการจัดการ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานทะเบียนจังหวัดชัยภูมิ. (2557). *รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2*. ชัยภูมิ: สำนักงานทะเบียนจังหวัดชัยภูมิ. (อัดสำเนา).
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis (2nd ed)*. New York: Harper and Row.